

**om ändring i lagen (1949:164) med vissa bestämmelser
om rättegången i tryckfrihetsmål;**

utfärdad den 15 december 1977.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrives i fråga om lagen (1949:164) med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål

dels att i 12 § ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

dels att 1-3, 7, 10, 11 och 13 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas två nya paragrafer, 1 a och 1 b §§, av nedan angivna lydelse.

Till följd härav kommer lagen att ha följande lydelse från och med den dag denna lag träder i kraft.

1 §² Laga domstol i mål angående ansvar på grund av tryckfrihetsbrott genom periodisk skrift är tingsrätt som är behörig att upptaga tryckfrihetsmål i det län där skriftens utgivningsort är belägen. Mål angående ansvar på grund av tryckfrihetsbrott genom annan skrift upptages av tingsrätt som är behörig att upptaga tryckfrihetsmål i det län där den, som enligt 8 kap. tryckfrihetsförordningen har att svara för skriften, har sitt hemvist.

Finnes ej behörig domstol enligt vad som sägs i första stycket, upptages målet av tingsrätt som är behörig att upptaga tryckfrihetsmål i det län där skriften är tryckt eller eljest mångfaldigad eller, om skriften är mångfaldigad utom riket, där den som låtit utlämna skriften för spridning inom riket har sitt hemvist. Är vid talans väckande ej känt var skriften mångfaldigats eller var den, som låtit utlämna utom riket mångfaldigad skrift för spridning här i riket, har hemvist inom detta, upptages målet av tingsrätt som är behörig att upptaga tryckfrihetsmål i det län där exemplar av skriften anträffas.

Finnas flera tingsrätter som enligt första eller andra stycket kunna vara behöriga skall målet, om den ort som grundar behörigheten är belägen inom domkretsen för en av tingsrätterna, upptagas av denna, och i annat fall av den av tingsrätterna som är närmast den orten.

1 a § Tryckfrihetsmål angående ansvar på grund av brott enligt 7 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen, varigenom någon medverkat till tryckfrihetsbrott, upptages av tingsrätt, som är behörig i fråga om ansvar för tryckfrihetsbrottet. Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning å tryckfrihetsmål angående ansvar på grund av brott enligt 7 kap. 3 § andra stycket tryckfrihetsförordningen, varigenom någon anskaffat uppgift eller underrättelse vars offentliggörande innefattat tryckfrihetsbrott för vilket han själv svarar enligt 8 kap. samma förordning.

Förekomma samtidigt vid tingsrätt tryckfrihetsmål angående tryckfrihetsbrott och tryckfrihetsmål angående annat brott, som på sätt angives i första stycket har samband med tryckfrihetsbrottet, skola målen handläggas i en rättegång, om ej synnerliga skäl föranleda annat.

¹ Prop. 1977/78:62, KU 20, rskr 78.

² Senaste lydelse 1970:765.

Tryckfrihetsmål angående ansvar på grund av annat brott enligt 7 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen än som avses i första stycket upptages av tingsrätt, som är behörig att upptaga tryckfrihetsmål i det län, där den mot vilken talan väckes har sitt hemvist. Saknar han känt hemvist inom riket, upptages målet av tingsrätt med behörighet att upptaga tryckfrihetsmål i det län, där brottet förövades eller där han gripits eller eljest uppehåller sig. Finnas flera tingsrätter som kunna vara behöriga, äger 1 § tredje stycket motsvarande tillämpning. Vad som är föreskrivet i rättegångsbalken angående laga domstol och förening av mål, när talan väckes mot flera, äger motsvarande tillämpning i fråga om tryckfrihetsmål som avses i detta stycke.

1 b § Åtal för brott, som äger samband med tryckfrihetsbrott eller brott enligt 7 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen, må väckas vid den tingsrätt som äger upptaga åtal för det sist angivna brottet, om rätten med hänsyn till utredningen eller annan omständighet finner lämpligt, att åtalen upptagas av samma domstol.

Tryckfrihetsmål, vari talan föres om ansvar, och annat brottmål må, utan hinder av att för målen samma rättegångsform ej är tillämplig, handläggas i en rättegång, om det på grund av målens samband med varandra skulle vara till allvarlig olägenhet att målen handläggas i skilda rättegångar. Hålles huvudförhandling i rättegången inför jury, skall dock talan, som ej är att hänföra till tryckfrihetsmål, prövas enbart av rätten.

Fråga om förening av mål enligt andra stycket prövas av rätten på framställning av justitiekanslern. Över framställningen skall den tilltalade i det mål, som ej är att hänföra till tryckfrihetsmål, beredas tillfälle att yttra sig. Talan mot rättens beslut, varigenom mål förenats, föres särskilt. Mot beslut, varigenom framställning om förening av mål avslagits, må särskild talan föras av justitiekanslern.

I mål, som enligt andra stycket må förenas med tryckfrihetsmål, är justitiekanslern åklagare.

2 §³ I mål angående ansvar på grund av tryckfrihetsbrott skall rätten vid förberedande behandling så snart ske kan utreda huruvida den tilltalade enligt 8 kap. tryckfrihetsförordningen är ansvarig för skriften samt, om så erfordras, meddela beslut därom.

Vid beredande av tryckfrihetsmål, vari talan föres om ansvar, må rätten, även då fråga är om allmänt åtal, höra part eller annan så ock meddela beslut i fråga om målets avvisande. För behandling av fråga som avses i första stycket må huvudförhandling utsättas; vid sådan förhandling eller vid huvudförhandling, som eljest utsättes ehuru målet i övrigt ej är berett till huvudförhandling, skall rätten bestå av tre eller fyra lagfarna domare.

Om särskild talan mot beslut, varigenom rätten ogillat invändning av tilltalad att han enligt 8 kap. tryckfrihetsförordningen icke är ansvarig för skriften, gälle vad i rättegångsbalken är stadgat angående invändning om rättegångshinder.

³ Senaste lydelse 1958:14.

3 § Vid beredande av tryckfrihetsmål, vari talan föres om ansvar, skall tillika bestämmas, om jury skall pröva huruvida brott föreligger.

Då jury skall medverka, skola vid sammanträde med parterna inför rätten de åtgärder för juryns bildande vidtagas som i tryckfrihetsförordningen stadgas. Sedan målets beredande slutförts, skall rätten utsätta tid för huvudförhandling.

Tryckfrihetsmål, vari jury ej skall medverka, varde, sedan beredandet slutförts, utsatt till huvudförhandling i den för brottmål i allmänhet gällande ordningen.

4 § Vid huvudförhandling inför jury skall rätten bestå av tre eller fyra lagfarna domare. De till tjänstgöring i juryn utsedda skola genom rättens försorg skriftligen kallas till förhandlingen. Kallelsen skall innehålla såväl uppgift å den tid, inom vilken anmälan om laga förfall bör vara till rätten inkommen, som ock erinran om påföljd för försummelse att hörsamma kallelsen.

Visar juryman laga förfall, inkallas från samma grupp av jurymän suppleant till tjänstgöring. Finner rätten att juryman icke styrkt laga förfall, varde jurymannen underrättad därom. Suppleanter kallas i den ordning vari de utlottats.

Uteblir juryman å tid till vilken förhandlingen inför juryn utsatts, skall suppleant för den uteblivne inkallas, om uppskov med målet därigenom kan undvikas. Äger den uteblivne ej laga förfall och vållas av utevaron uppskov med målet, vare han skyldig att ersätta statsverket och parterna den kostnad, som genom försummelsen uppkommer; dock må ersättningskyldigheten jämkas efter vad rätten finner skäligt.

5 § Då fulltalig jury tillstädeskommit inför rätten, skola juryns medlemmar avlägga denna försäkran: "Jag N. N. lovar och försäkrar på heder och samvete, att jag såsom ledamot i denna jury efter bästa förstånd skall besvara de frågor som av rätten framställas och i obrottslig tystnad hålla såväl vad under juryns överläggningar yttras som huru de särskilda medlemmarna rösta. Detta vill och skall jag som en ärlig och uppriktig domare troget hålla."

6 § Vid huvudförhandlingen äger juryman att med rättens tillstånd framställa fråga till part, vittne, sakkunnig eller annan.

Fortsatt huvudförhandling må ej hållas, med mindre juryns sammansättning är oförändrad.

7 § Sedan förhandlingen inför juryn blivit förd till slut, skall rätten utan uppskov till juryns besvarande skriftligen avfatta frågan, huruvida brott föreligger efter det eller de lagrum som åklagaren eller målsäganden funnit tillämpliga. Föres talan om ansvar för flera brott eller föranleder måls beskaffenhet eljest flera frågor, skola de framställas var för sig. Innan frågorna till juryn slutligen avfattas, skall närvarande part beredas tillfälle att yttra sig över desamma.

8 § Om de frågor, som av rätten framställts till juryn, överläggs juryn omedelbart i enrum under en av juryn utsedd ordförande. Under överlägg-

ningen skall, om det påkallas av någon av jurymännen, juryn sammanträda med rätten för att inhämta upplysningar om vad lag stadgar. Ej må i rättens närvaro juryn överlägga angående sitt svar eller företaga omröstning.

Framställd fråga skall av juryn besvaras med ja eller nej. Juryn må ej åtskiljas, innan samtliga frågor blivit besvarade.

9 § Vid juryns överläggning skola handlingarna i målet jämte rättens protokoll vara tillgängliga.

Juryns prövning skall grundas å vad vid huvudförhandlingen inför juryn förekommit. Har ny huvudförhandling ägt rum, skall prövningen grundas å vad därvid förekommit.

Juryns svar skall, skriftligen avfattat, tillställas rätten.

10 § Då i mål, vari målsägande fört talan, frågan huruvida brott föreligger prövats av jury, må, om omständigheterna föranleda därtill, förordnas att målsäganden och den tilltalade skola bära var sin rättegångskostnad.

11 § Dom i tryckfrihetsmål skall meddelas senast söckendagen efter det juryns svar tillställts rätten. Finnes på grund av målets beskaffenhet råderum för domens beslutande eller avfattande oundgängligen erforderligt, må rätten dock besluta om anstånd därmed i högst en vecka. Vid avkunnande av dom erfordras ej att juryn är närvarande.

12 §⁴ Bestämmelser om ersättning till juryman meddelas av regeringen.

13 § Vad i denna lag är stadgat om tryckfrihetsmål, vari talan föres om ansvar, skall i tillämpliga delar gälla beträffande tryckfrihetsmål, vari utan samband med åtal talan föres om skrifts konfiskering eller om enskilt anspråk; i mål om enskilt anspråk gälle dock följande särskilda bestämmelser.

Vid målets beredande skall utredas, huruvida anspråket enligt tryckfrihetsförordningen må göras gällande mot svaranden samt, om så erfordras, beslut därom meddelas. Om föreläggande för part att komma tillstådes och om verkan av parts utevaro gälle vad i rättegångsbalken är stadgat angående sak, varom förlikning ej är tillåten. Skall jury ej medverka varde målet utsatt till huvudförhandling i den för tvistemål i allmänhet gällande ordningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1978. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om rättegången i mål som före ikraftträdandet har anhängiggjorts vid domstol.

På regeringens vägnar

SVEN ROMANUS

Sigvard Holstad
(Justitiedepartementet)

⁴ Senaste lydelse 1964: 748.

